

PANUN pakinoita

KESÄN IHME on jokavuotinen, mutta joka vuosi on se kuitenkin uusi. Taaksepäin ajatellen saattavat kesämuistot olla muistojen helminauhassa saman näköisinä helminä, mutta jokaisen kesän tullessa me elämme sen tulemisen uutena.

Kesäiltana paistaa aurinko suoraan työhuoneeseeni. Talvella työpajaani tuskin pilkahtaakaan päivä, mutta kun kesäillat joutuvat ja elämä kivimuurien välissä on vain väliaikaista, tilapäistä kaupunkioleskelua, kurkistaa päivä korkealta kuusenlatvojen tasalta vihreään kamariini. Viljo Kojo on kirjoittanut herkäänrunollisen tarinan »Sini-sen kamarin uni». Jos uskaltaisin, voisin ainakin yrittää vihreän kamarin iltaa — tai aamua, sillä aamuauringollekin tämä on altis, anivharhaiselle tosin.

Toinen ikkuna on metsän puolelle ja sieltä kuuluu lintujen liverry, näkyy saunapolku ja punainen sauna kuin »klassillisessa» suomalaisessa maisemataulussa. Näkyy myös meri ja saarenniemen nokka, jonka puidenlatvojen tasalla aurinko ajaa jokailtaisen taipaleensa meren etäällä siintävään syliin. Toisesta ikkunasta kuuluu melkein aina meren kohina, joskus pianisimossa lipiattaen, joskus pauhasten kuin »Merikanto merellä». Nytkin ajavat vaahtopäät toisiansa takaa tuolla avomerellä niinkuin ajavat uljaat valkopurjeetkin mutta rantavesillä syntyy vaahtoa vain karikossa törmän alla. Heleä helluntai kymmenine beauforteineen on onneksi taaksejäänyttä elämää! Siitä ikkunasta myös kesäkuun aurinko tuo päivän ensimmäiset tervehdyksensä päästyään parahiksi lahdentakaisen metsänreunan yläpuolelle.

Ne sanovat tätä huvilaksi enkä tahdo kieltää, etteikö tämän asuminen olisi ollut elämäni suurimpia huveja. Raskaimpiin töihin, niin talon »pönkittämiseen» tähdänneihin kuin varsinaisen leivän eteen suoritettuihin on tässä miljöössä, tässä omimassa maisemassani seikoittunut elämisen ja olemisen iloa ja tekemisen nautintoa. Tuhannentuhatta asiaa olisi mihulla jäänyt toimittamatta, jos en niitä täällä olisi voinut toimittaa. Todennäköisesti olisin niiden asemasta toimittanut jotain muuta, mutta minusta tuntuu itsestäni, että ne toimittamiset eivät ikinä olisi voineet olla kenellekään niin tärkeitä kuin täällä, Kesälässä, tapahtuneet.

Merellä on tuoksunsa ja värinsä, merelle yleensä ominaiset. Metsällä on tuoksunsa ja värinsä. Suomalaisella saunalla on ominaistuoksunsa. Mutta tällä rantatörmällä on aivan erikoinen värityksensä, aivan oma tuoksunsa. Tuuli tuoksuu merelle, siihen sekoittuu havumetsän kuivakas tuoksu. Maan hiekka antaa siihen oman osansa ja päivänpaiste ikäänkuin sokeroi tämän kaiken, sulattaen sen samalla kotirannan tuoksuksi. Ilma on puhdasta hengittävä. Mieli tyynyy. Ensin ajatustoiminta ikäänkuin uinahtaa ruumiin helposti uupuessa monista talven jälkeen uusilta tuntuista ja lihaksia väsyttävistä tehtävistä, mutta tuokion kuluttua ajatusmaailma haautuu kuin uuteen elämään. Mielikuviutus saa kuin siivet selkäänsä. Epäoleelliset arkiasiat ovat kaukana, huolet ja huolehtimiset voi pysyttää ikäänkuin aidan takana. Elämä ja sen velvoitukset, työ ja sen tavoitteet näkyvät meriaukean äärellä kuin laajemmassa perspektiivissä.

Tällaisella vanhalla talolla, joka yhdeksän tai melkein yhdeksän kuukautta vuodesta on kylmillään, on oma erikoinen tunnelmansa. Jokaisella tällaisella kesälällä, isolla niinkuin pienelläkin, järvirannan niinkuin merenrannanakin rakennuksella, jossa olen käynyt, on tuossa tunnelmassa jotain yhteistä, mutta samalla on jokaisella omat erikoisuutensa, jotka tekevät ne persoonallisiksi, persoonallisimmiksi kaikista tietämistäni kuolleista luontokappaleista. Ei — ei tällainen talo olekaan luontokappale vaan elävä kappale luontoa. Vietän joka kesä ensimmäisen ja ensimmäiset illat tuota paikan erikoistuuksua ikäänkuin nuuskien, haistellen, silmillä, korvillani, sormenpäilläni tunnustellen. Osaksi se syntyy varmaan juuri siitä, että talo on niin kauan kylmillään. Se antaa puulle erilaisen »aroomin», ehkä se antaa sen seinäpapereihinkin, missä niitä on. Saunaneteisessä on vanhojen vaatteiden lemua, mutta sana lemu ei tässä ole pahasta. Toisissa housurepaleissa on pihkan ja havun tuoksu, toisissa maalin ja tärpätin lemua, toisissa kalan tai bensiinin hajua. Kaikilla niillä olisi kerrottavaa niin paljon, että tarvittaisiin kymmenen ammattikaunokirjailijaa tuota tarinaa muistiin merkitsemään. Kylmä kiuas ja menneenkesän kuivettuneet vastat säästävät tätä tuoksujen paraattia.

Avaan työhuoneessani arvaamattoman vanhan kirjoituspöydän laatikon. Tarinat ikäänkuin hyppäävät sieltä ulos huolellisesti käärittyjen siimojen, kimmeltävien lusikkauistinten, ongenkoukkujen, katkenneen kynttilänjalan, vanhan karamellirasian, metsät samonneen lyttyyn lyötävän taskupikarin, pyrstösulan, vanhojen mustekynien, kukallisen kirjepaperikotelon, kynttilänpätjän, piipputupakkamassin ja kymmenien muiden tärkeiden esineiden joukosta. Kerronko enemmänkin? Turhaa — jokainen voi kuvitella. Jokaisesta esineestä voisni silti joskus kirjoittaa aivan oman pakinansa, melkeinpä joka-ikisestä irrallista esineestä näiden seinien sisällä, mutta mahtaisiko huvittaa. Siitä tulisi Saunarannan tuhat ja yksi tarinaa, joihin kiertäisi mukaan kokonaisen pienen yhteisön, kymmenien perheiden, kolmen sukupolven elämä ja onni, ihmiselon niin ihanaus kuin kurjuuskin, varmaan kuitenkin enemmän ihanaus, sillä kesällä on kisällinäytteensä suorittaneen kultaajan lahjat.

Ensimmäinen sauna on valmis. Unohtumattomat olivat taas sähkö ja keskuslämmityksen ihmiselle hetket elävän tulen äärellä. Mitä ovatkaan tuokiot illansuussa löylyn lämmössä ja tuoksussa!

P a n u .